

VALSTYBINĖS KAINŲ IR ENERGETIKOS KONTROLĖS KOMISIJOS
N U T A R I M A S

**DĖL NAUDOJIMOSI GAMTINIŲ DUJŲ LAIKYMO SAUGYKLOSE IR GAMTINIŲ
DUJŲ LAIKYMO VAMZDYNUOSE PASLAUGOMIS KRITERIJŲ APRAŠO
PATVIRTINIMO**

2012 m. gruodžio 21 d. Nr. O3-432
Vilnius

Vadovaudamasi Lietuvos Respublikos gamtinių dujų įstatymo (Žin., 2000, Nr. [89-2743](#); 2007, Nr. [43-1626](#); 2011, Nr. [87-4186](#)) 50 straipsnio 2 dalimi, atsižvelgdama į Valstybinės kainų ir energetikos kontrolės komisijos (toliau – Komisija) Dujų ir elektros departamento Dujų skyriaus 2012 m. gruodžio 17 d. pažymą Nr. O5-368 „Dėl naudojimosi gamtinių dujų laikymo saugyklose ir gamtinių dujų laikymo vamzdynuose paslaugomis kriterijų aprašo patvirtinimo“, Komisija n u t a r i a :

Patvirtinti Naudojimosi gamtinių dujų laikymo saugyklose ir gamtinių dujų laikymo vamzdynuose paslaugomis kriterijų aprašą (pridedama).

KOMISIJOS PIRMININKĖ

DIANA KORSAKAITĖ

PATVIRTINTA

Valstybinės kainų ir energetikos kontrolės komisijos 2012 m. gruodžio 21 d. nutarimu Nr. O3-432

NAUDOJIMOSI GAMTINIŲ DUJŲ LAIKYMO SAUGYKLOSE IR GAMTINIŲ DUJŲ LAIKYMO VAMZDYNUOSE PASLAUGOMIS KRITERIJŲ APRAŠAS

I. BENDROSIOS NUOSTATOS

1. Naudojimosi gamtinių dujų laikymo saugyklose ir gamtinių dujų laikymo vamzdynuose paslaugomis (toliau – Laikymo paslaugos) kriterijų aprašas (toliau – Aprašas) nustato pagrindinius kriterijus, pagal kuriuos naudojimosi teisė suteikiama sąžiningai ir viešai, skatinant konkurencingą gamtinių dujų rinką, atsižvelgiant į tiekimo saugumą ir reguliarumą, turimus arba pagrįstai prieinamus pajėgumus ir aplinkos apsaugos reikalavimus.

2. Šiuo Aprašu siekiama užtikrinti, kad gamtinių dujų vartotojai turėtų galimybę pasinaudoti gamtinių dujų laikymo saugyklose ir gamtinių dujų laikymo vamzdynuose paslaugomis skaidriai, nediskriminaciniu būdu.

3. Aprašas parengtas vadovaujantis Lietuvos Respublikos gamtinių dujų įstatymo (Žin., 2000, Nr. [89-2743](#); 2011, Nr. [87-4186](#)) (toliau – Įstatymas) 50 straipsnio nuostatomis, 2009 m. liepos 13 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentu (EB) Nr. 715/2009 dėl teisės naudotis gamtinių dujų perdavimo tinklais sąlygų, panaikinančiu Reglamentą (EB) Nr. 1775/2005 (OL 2009, L 211, p. 36) (toliau – Reglamentas).

4. Aprašas taikomas gamtinių dujų laikymo sistemos operatoriams (toliau – Operatoriai), gamtinių dujų įmonėms, teikiančioms gamtinių dujų laikymo saugyklose ir gamtinių dujų laikymo vamzdynuose paslaugas (toliau – Įmonės), bei gamtinių dujų laikymo saugyklose ir gamtinių dujų laikymo vamzdynuose paslaugų vartotojams (toliau – Vartotojai).

5. Apraše vartojamos šios sąvokos:

Pajėgumų paskirstymo mechanizmas – Operatorių, Įmonių pasirinktų priemonių sistema, leidžianti Vartotojams paskirstyti pajėgumus ekonomiškiausiu, efektyviausiu ir tinkamiausiu būdu. Galimi pajėgumų paskirstymo mechanizmai: aukcionai (*angl. auctions*), proporcingumo principas (*angl. pro rata*), „pajėgumai pagal pažeidžiamų vartotojų rinkos dalį“ (*angl. Capacity Goes With Customer*“), „pirmas atėjai, pirmas gavai“ (*angl. first come first serve*).

Ilgalaikių pajėgumų užsakymo procedūra (*angl. Open Seasons*) – procedūra, skirta nustatyti naujai sukurtų pajėgumų paklausą.

Pajėgumai pagal pažeidžiamų vartotojų rinkos dalį (*angl. Capacity Goes With Customer*) – pajėgumų paskirstymo mechanizmas, išimtinai taikomas skirstant gamtinių dujų saugyklų pajėgumus, kai gamtinių dujų tiekimo įmonėms pajėgumai padalinami pagal jų užimamą rinkos dalį pažeidžiamų vartotojų rinkoje.

Pažeidžiami vartotojai – buitiniai vartotojai, taip pat nebutiniai vartotojai, kurie per metus suvartoja iki 20 000 kub. metrų dujų.

6. Kitos šiame Apraše vartojamos sąvokos suprantamos taip, kaip jos apibrėžtos Įstatyme ir Reglamente.

II. NAUDOJIMOSI GAMTINIŲ DUJŲ LAIKYMO SAUGYKLOSE IR GAMTINIŲ DUJŲ LAIKYMO VAMZDYNUOSE PASLAUGOMIS PRINCIPAI

7. Naudojimosi Laikymo paslaugomis turi atitikti šiuos principus:

7.1. skaidrumo ir viešumo;

7.2. Vartotojų nediskriminavimo, siekiant užtikrinti vienodas galimybes naudotis Laikymo paslaugomis;

7.3. sąžiningumo;

7.4. saugumo ir patikimumo, siekiant išlaikyti gamtinių dujų saugyklų ir vamzdynų, kuriuose gali būti teikiama laikymo vamzdynuose paslauga, saugumą bei patikimumą, kaip naudojimosi Laikymo paslaugomis pagrindą;

7.5. aiškumo ir konkretumo, siekiant sukurti kiekvienam Vartotojui prieinamas ir aiškias galimybes naudotis Laikymo paslaugomis;

7.6. techninio ir ekonominio efektyvumo, siekiant sukurti kuo efektyvesnius ir techniškai teisingus pajėgumų paskirstymo mechanizmus.

III. NAUDOJIMOSI GAMTINIŲ DUJŲ LAIKYMO SAUGYKLOSE IR GAMTINIŲ DUJŲ LAIKYMO VAMZDYNUOSE PASLAUGŲ SUTEIKIMO KRITERIJAI

8. Operatoriai interneto svetainėje deklaruoja ir kas dieną pagal poreikį atnaujina gamtinių dujų saugyklų pajėgumus, kuriais bus prekiaujama vadovaujantis Aprašo 7 punkte numatytais principais.

9. Įmonės, nuosavybės teise valdančios gamtinių dujų perdavimo ar (ir) gamtinių dujų skirstymo sistemas, kurių darbinis slėgis yra didesnis kaip 16 barų ir kuriose yra dujų kompresavimo galimybės, atsižvelgdamos į tos sistemos technines galimybes ir ekonominių pagrįstumą, sprendžia, ar teks gamtinių dujų laikymo vamzdynuose paslaugas Vartotojams, ir per

5 darbo dienas nuo sprendimo teikti tokias paslaugas priėmimo dienos apie tai informuoja Valstybinę kainų ir energetikos kontrolės komisiją (toliau – Komisija) bei nurodo atitinkamos gamtinių dujų sistemos pajėgumų dalį, kuri bus rezervuota gamtinių dujų laikymo vamzdynuose paslaugoms teikti.

Operatoriai bei Įmonės gali motyvuotai atsisakyti suteikti teisę naudotis gamtinių dujų laikymo saugyklose ir gamtinių dujų laikymo vamzdynuose paslaugomis, esant Įstatymo 53 straipsnyje numatytais išimtimis.

10. Operatoriai bei Įmonės privalo skaidriai, saugiai ir nediskriminaciniu būdu leisti visoms gamtinių dujų įmonėms, gamtinių dujų vartotojams pasinaudoti Laikymo paslaugomis. Apie atsisakymą suteikti galimybę pasinaudoti Laikymo paslaugomis bei sprendimo motyvus Operatoriai, Įmonės per 5 darbo dienas nuo sprendimo priėmimo dienos turi informuoti Komisiją.

11. Operatoriams bei Įmonėms draudžiama, esant techninėms galimybėms, nepagrįstai nesuteikti galimybės Vartotojams pasinaudoti Laikymo paslaugomis.

12. Operatoriai bei Įmonės, suderinusios su Komisija, per 5 darbo dienas savo interneto svetainėje skelbia prašymo pasinaudoti Laikymo paslaugomis formą ir prašymų nagrinėjimo procedūrą.

13. Operatoriai ir Įmonės Vartotojams teikia ilgalaikes ir trumpalaikes Laikymo paslaugas.

14. Operatoriai ir Įmonės savo interneto svetainėse paskelbia sutarčių, sudaromų su Vartotojais, standartines sąlygas.

15. Kai Įmonės, kurios atsakingos už nenutrūkstamą dujų tiekimą pažeidžiamiesiems vartotojams, paprastai laiko gamtines dujas nuosavybės teise priklausančiuose gamtinių dujų vamzdynuose, bet tam tikrą laikotarpį neturi techninės galimybės laikyti gamtinių dujų vamzdynuose, siekiant įgyvendinti Įstatymo 9 skirsnio nuostatas, tam laikotarpiui, bet ne ilgiau negu nustatyta Gamtinių dujų tiekimo patikimumo užtikrinimo priemonių aprašo, patvirtinto 2008 m. vasario 26 d. Lietuvos Respublikos Vyriausybės nutarimu Nr. 163 (Žin., 2008, Nr. [27-966](#); 2012, Nr. 39-1930), 8 punkte, Operatoriai pirmenybės teise privalo suteikti techninę galimybę pasinaudoti gamtinių dujų saugyklų pajėgumais.

16. Neišnaudotus gamtinių dujų saugyklos, laikymo vamzdynuose pajėgumus Vartotojai turi teisę pasiūlyti antrinėje rinkoje.

17. Vartotojui nepavykus parduoti užsisakytų, neišnaudotų gamtinių dujų saugyklų,

gamtinių dujų vamzdynų pajėgumų, kai gamtinių dujų saugyklų, gamtinių dujų vamzdynų techniniai pajėgumai yra iki galo išnaudoti, Operatoriai, Įmonės taiko „naudok arba prarask“ perkrovos valdymo mechanizmą, t. y. Operatorius, Įmonės Vartotojų užsakytų, bet neišnaudotų pajėgumų dalį gražina į pirminę rinką.

18. Operatoriai ir Įmonės gali taikyti „pirmas atėjai, pirmas gavai“, „pajėgumai pagal pažeidžiamų vartotojų rinkos dalį“, „proporcingumo“, aukcionų pajėgumų paskirstymo mechanizmus. „Pirmas atėjai, pirmas gavai“ metodas gali būti taikomas nesant perkrovos galimybių.

19. Operatoriai ir Įmonės naujai sukurtus techninius ilgalaikius pajėgumus (praplėtus saugyklą, gamtinių dujų perdavimo, skirstymo sistemas) paskirsto per ilgalaikius aukcionus (*angl. long-term auctions*) ar ilgalaikių pajėgumų užsakymo procedūrą.

20. Operatoriai interneto svetainėje skelbia informacijos, reikalingos Vartotojams efektyviai pasinaudoti gamtinių dujų laikymo saugyklose paslaugomis, sąrašą, kurį sudaro:

20.1. Operatorių siūlomų gamtinių dujų laikymo saugyklose paslaugų produktai, jų kainų sąrašas bei paslaugoms sudaromų sutarčių sąrašas;

20.2. kiekvienos iš gamtinių dujų saugyklų techniniai pajėgumai;

20.3. realiu laiku atnaujinami kiekvienos iš gamtinių dujų saugyklų laisvi pajėgumai 10-čiai metų į priekį;

20.4. kasdien užsakyti saugyklos pajėgumai;

20.5. kasdien turimi laisvi saugyklos pajėgumai.

21. Gamtinių dujų laikymo saugyklose paslaugų kainos nustatomos, vadovaujantis Komisijos patvirtinta metodika.

22. Įmonės interneto svetainėje skelbia informacijos, reikalingos Vartotojams efektyviai pasinaudoti gamtinių dujų laikymo vamzdynuose paslaugomis, sąrašą, kurį sudaro:

22.1. Įmonių siūlomų gamtinių dujų laikymo vamzdynuose paslaugų produktai ir jų kainos, toms paslaugoms sudaromos sutartys;

22.2. kasmet, ne vėliau kaip iki lapkričio 30 d., paskelbiamos naudojimosi gamtinių dujų laikymo vamzdynuose paslaugomis komercinės sąlygos, kurios neprieštarauja Aprašui;

22.3. įvertinus Įmonių nuosavybės teise priklausančių gamtinių dujų sistemų technines galimybes, kasmet Įmonių sistemų rezervuoti techniniai pajėgumai gamtinių dujų laikymo vamzdynuose paslaugai teikti;

22.4. realiu laiku atnaujinama informacija apie Vartotojų užsakytą ir laisvą Įmonių sistemų rezervuotų techninių pajėgumų dalis.

23. Vartotojai dėl gamtinių dujų laikymo vamzdynuose paslaugų tiesiogiai derasi su Įmonėmis, šių paslaugų kainos nustatomos tarpusavio sutarčių pagrindu.

24. Susidarius techninėms aplinkybėms, kada Įmonės dėl užsakytų gamtinių dujų laikymo paslaugos pajėgumų negali efektyviai vykdyti gamtinių dujų perdavimo ar (ir) skirstymo veiklos, gamtinių dujų perdavimo ar skirstymo sistemos operatoriui pritaikius pasirinktą perkrovos valdymo mechanizmą, užsakyti gamtinių dujų laikymo paslaugos pajėgumai turi būti išlaisvinti ir panaudoti užtikrinant gamtinių dujų perdavimo ar (ir) skirstymo sistemų vientisumą.

25. Įmonių patiriamos sąnaudos, susijusios su gamtinių dujų laikymo vamzdynuose paslauga, turi būti atskirtos nuo reguliuojamų gamtinių dujų perdavimo, skirstymo veiklų sąnaudų ir kitų nereguliuojamų veiklų sąnaudų.

IV. BAIGIAMOSIOS NUOSTATOS

26. Komisija prižiūri, kaip laikomasi Aprašo nuostatų.

27. Operatoriai ir Įmonės, raštu gavusios paklausimą iš asmenų, kurie naudojasi ar ketina naudotis Laikymo paslaugomis, privalo raštu atsakyti paklausėjui per ne ilgesnį nei 30 kalendorinių dienų terminą.

28. Už nustatytų Aprašo nuostatų nesilaikymą Operatoriai ir Įmonės atsako teisės aktu

nustatyta tvarka.
